

**Beschrijving van de gebouwen/ruimtes en afdelingen van Museum Joure.**

**Gebouwen/ruimtes.**

- **Pand 99.**

Pand 99, het statige herenhuis aan Midstraat 99, is nauw verbonden met de geschiedenis van de multinational Douwe Egberts. In 1831 kocht Hessel Douwe, zoon van Douwe Egberts, het koopmanshuis. Hij produceerde en grossierde in gedestilleerd, koffie, thee en tabak.

De bouw van het Johannes Hessel Pakhuis aan de Opvaart in 1898 en de ingebruikname van de nieuwe fabriek te Snikzwaag in 1913 leidden ertoe dat Pand 99 vanaf 1913 alleen nog een woonfunctie had.

In 2001 is het pand grondig verbouwd en gerenoveerd en biedt het onderdak aan Museum Joure en de VVV/ANWB. Museum Joure heeft er voornamelijk haar publieksfunctie ondergebracht, zoals het Koffie- en Theehuis en It Binnenplak waar exposities worden georganiseerd met hedendaagse kunst. Bovendien is er de Salon te zien, die in 1882 door de familie De Jong (de naam die de Weduwe Douwe Egberts koos in de Napoleontische tijd) werd gebouwd.

Met de verbouwing heeft het pand een nieuwe bestemming gekregen, maar nog tal van zaken herinneren aan de geschiedenis van Douwe Egberts. Er is een culturele passage ontstaan: vanuit de Midstraat kan de bezoeker via het pand het achterliggende museumcomplex bezoeken. Het pand is gemeentelijk monument en is eigendom van Stichting Het Kofschip. Het is gratis toegankelijk.

- **Salon.**

De Salon, de nette kamer met fraaie authentieke betimmering, is ingericht in de stijl van rond 1890/1900. De ruimte is niet toegankelijk voor het publiek, maar kan goed bekeken worden door een glazen raam in de hal van Pand 99. In de Salon bevinden zich objecten die overeenkomen met de tijdsperiode, maar ook een link leggen met de laatste bewoners, de familie De Jong. Bovendien is Cornelis hier te zien op een portret, geschilderd door Jan Sluyters.

- **Expositieruimte It Binnenplak.**

In It Binnenplak, voormalig binnenplaats van De Witte Os, worden jaarlijks 4 à 5 exposities op het gebied van (meestal) hedendaagse beeldende kunst georganiseerd, die in de ruimste zin van het woord een link hebben met de collectie. De organisatie van de exposities is in handen van de Expositie Werkgroep in nauw overleg met de conservatoren.

- **Het Koffie- en Theehuis.**

In de authentieke tuinkamers, gebouwd in 1899, van Pand 99 is het Koffie- en Theehuis ingericht.

Er wordt een breed assortiment koffie en thee van hoogwaardige kwaliteit aangeboden.

Daarnaast is er frisdrank en gebak verkrijgbaar. Overwogen wordt om in de toekomst lunches te serveren.

Het Koffie- en Theehuis richt zich op een breed publiek, zowel museumbezoekers als passanten. Het is het gehele jaar zeven dagen in de week geopend.

De dagelijkse personele bezetting wordt ingevuld door vrijwilligers.

- **Museumwinkel 'De Witte Os'.**

In 'De Witte Os', gevestigd aan Midstraat 97, worden vanaf 1871 koloniale waren verkocht. De winkel is ingericht in de stijl van omstreeks 1900 met onder andere thee- en koffieblikken en, tabakspotten.

In de museumwinkel is koffie, thee en snoep te koop, maar ook kleine geschenkartikelen. Het pand is gemeentelijk monument en is in eigendom van Stichting Het Kofschip.

Bezoekers in de winkel worden geïnformeerd over het achterliggende museumcomplex en er wordt ingespeeld op tijdelijke tentoonstellingen. De dagelijkse personele bezetting wordt ingevuld door vrijwilligers.

- **Het Johannes Hessel Pakhuis.**

In 1898 werd de eerste steen gelegd van Het Johannes Hessel Pakhuis.

De fabrieksruijnte in Pand 99 stond in de eerste jaren met een luchtbrug in verbinding met het Johannes Hessel Pakhuis. Alleen een groot luik aan de gevel aan de straatzijde herinnert hier nog aan. Met behulp van platbodems werden producten aan- en afgevoerd. Deze voeren door de Overspitting via de opvaart naar de kade en legden daar aan. In 1913 wordt de productie van koffie, thee en tabak overgeplaatst naar de (nieuwe) fabriek bij Snikzwaag. Vanaf 1913 tot 1933 fungeerde het alleen nog als theepakhuis.

Na de oorlog heeft het o.a. dienst gedaan als scoutinggebouw. Vervolgens is in 1976 in het Johannes Hessel Pakhuis het museum geopend. Langzamerhand is het museum met omliggende panden uitgebreid. Het pand is gemeentelijke monument en is eigendom van Stichting Het Kofschip.

- **Studieruimte.**

Op de tweede etage van het Johannes Hessel Pakhuis is de Studieruimte gesitueerd. De Studieruimte bestaat uit een archief, een bibliotheek en computers met digitale toegang tot de bibliotheek, historische collectie en de Jouster Courant.

In het archief worden historische archiefstukken bewaard en ontsloten voor het publiek. In de bibliotheek is documentatie te vinden over de geschiedenis van Skarsterlân, het museumcomplex en de collectie.

Een onderdeel van de Studieruimte vormt de toegang tot digitale bestanden. Bezoekers kunnen voor allerlei educatieve doeleinden met behulp van nieuwe media de collectie raadplegen. Het systeem zal zo worden opgesteld dat het voldoet aan de vraag en behoefte van de doelgroep. De voornaamste doelgroepen zijn het onderwijs en belangstellenden in de geschiedenis van het museumcomplex en de gemeente Skarsterlân.

De organisatie van de Studieruimte ligt in handen van de afdeling Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân (Historisch Werkverband Skarsterlân). Gedurende een aantal uren per week is de ruimte opengesteld voor het publiek. Het HWS zet foto's en informatie op een eigen website, onderdeel van de museumwebsite [www.museumjoure.nl](http://www.museumjoure.nl).

- **Entreegebouw.**

Op de plaats van een latere aanbouw uit begin jaren tachtig van de 20<sup>e</sup> eeuw is in 2001 een nieuw entreegebouw gebouwd. Het pand is eigendom van Stichting Het Kofschip.

Op de begane grond is naast de balie een museumwinkel ingericht waarin producten van alle afdelingen te koop zijn.

Op de eerste verdieping is een middelgrote tentoonstellingszaal, het Auditorium. Hier worden exposities georganiseerd die meer dan tot dusver een link hebben met de collectie van Museum Joure.

- **Het Keverling pakhuisje.**

Het midden 19<sup>e</sup> eeuws daterend pakhuisje is vroeger gebruikt als opslag van metaalwaren. Op dit moment is het de koffiekamer van medewerkers en vrijwilligers. In de ruimte worden ook groepen ontvangen en lezingen gehouden.

- **Egbert Douwes Geboortehuisje.**

De komende beleidsperiode zal naast de klimatologische omstandigheden de presentatie nader bekeken worden. In het huisje wordt meer de nadruk gelegd op Douwe Egberts, de grondlegger van de multinational, door zijn vader Egbert Douwes over zijn zoon Douwe Egberts te laten vertellen.

De Bokmakamer zal worden ontruimd om ingericht te worden als een arbeiderswoning omstreeks 1920. Doel is een kindvriendelijke presentatie, waar alles mag worden aangeraakt.

- **Kadehuis.**

De woning tussen het Keverlingpakhuisje en het Ambachtengebouw bestond oorspronkelijk uit twee arbeidershuisjes onder een dak. Sinds 2003 behoort het huis bij het museumcomplex. In het ene deel is de koperslagerij van Dijkstra uit Sneek te zien. Dijkstra maakte koperen geschenken voor Douwe Egberts. Deze waren te verkrijgen met gespaarde DE punten bij pakken koffie en thee.

In het andere deel wordt de koffie gebrand op de winkelkoffiebrander.

- **Het Ambachtengebouw.**

Museum Joure is gevestigd in een industrieel ambachtelijk complex van omstreeks 1900. Hier hadden de Metaalwarenfabriek Keverling en Douwe Egberts hun bedrijven en woonhuizen. Het gebouwencomplex ligt aan de Overspitting; toen een doorgaande vaarroute van de Kolk in Joure naar Heerenveen. Via opvaarten werden de grondstoffen en producten aan- en afgevoerd van de Overspitting naar de pakhuisen.

In het Ambachtengebouw startte Petrus Sybrandus Keverling in 1854 een kopergieterij. Hiervoor was het een leerlooierij. In 1911 werd het fabrieksgedeelte overgebracht naar een nieuw pand, de Metaalwarenfabriek Keverling, dit gebouw werd kantoor. Het Ambachtengebouw is gemeentelijk monument en is in eigendom van Stichting Het Kofschip.

Zoals de naam van het pand al verklaart, is het momenteel een plaats waar verschillende ambachtpresentaties zijn ondergebracht. Er is een klokkenmakerij, een zilversmederij en een bakkerij te zien. De komende beleidsperiode zal de presentatie omgevormd worden tot een verhaalgerichte presentatie in plaats van een objectgerichte presentatie. In het Ambachtengebouw kan op termijn ook aandacht worden besteed aan de Joster meubelmakers en klokkenschilders.

Voor de bezoeker moet duidelijk worden dat in de 19<sup>e</sup> eeuw de klokkenmakerij een belangrijk ambacht was in Joure. De rijke boeren kochten voor hun grote huizen een staartklok. De koperen onderdelen voor de klokken werden evenals bouw- paarden en scheepsbeslag gegoten bij Keverling. Als omstreeks 1880 het minder goed gaat met de klokkenmakerij, gaan de Joster klokkenkastmakers massaal over op het maken van meestal vurenhouten meubelen, die met veel vakmanschap zodanig werden gehout, dat het leek of ze gemaakt waren van mahonie- of eikenhout. Van 1900 tot halverwege jaren zeventig was er in Joure een levendige meubelindustrie. De meubelen van De Vrij, Zijlstra en Van der Veer werden door geheel Nederland verkocht.

- **Metaalwarenfabriek Keverling.**

Het uit 1911 daterende pand is gebouwd als kopergieterij voor de firma Keverling. De gemeente architect, Jan Lanting, ontwierp het bijna harmonische, op basilicale vormen geïnspireerde fabrieksgebouw. Tot in de 1980 was de werkplaats in bedrijf. Het pand is eigendom van gemeente en staat op de gemeentelijke monumentenlijst.

- **It Sael.**

Oorspronkelijk was It Sael een opvang voor daklozen en vanaf 1954 werd er op de fundamenten van dit gebouw een nieuw fabriekje gebouwd door Keverling. Hierin werden de koperen producten gegoten, het afwerken gebeurde in de Metaalwarenfabriek.

In 2010 is It Sael door de gemeente verbouwd van opslagruimte tot een expositieruimte met een werkplaats voor een beginnend ambachtelijk ondernemer.

In de expositieruimte van It Sael komen klokken gemaakt in Friesland. Museum Joure is dan uniek in het tonen van de Friese klokkencollectie.

## **Afdelingen.**

- **Koffie-, thee- en tabaksafdeling.**

Op de begane grond van het Johannes Hessel Pakhuis (JHP) is een vaste presentatie over de historie van koffie, thee en tabak te zien. Hoewel de objecten fraai zijn, is de presentatie verouderd. Centraal in de ruimte zijn drie monsterkamers ingericht voor koffie, thee en tabak. Hiermee wordt een duidelijke link met de geschiedenis van Douwe Egberts gelegd. De huidige presentatie is object gericht, de nieuwe presentatie zal verhaal gericht zijn, waarbij de beleving centraal staat.

Een van de uitgangspunten is dat de ruimte goed voor groepen toegankelijk moet zijn. Een aanzienlijk percentage van het bezoekersaantal bestaat uit groepen met een Douwe Egberts-arrangement. Op het programma daarvan staan bezoeken aan het Johannes Hessel Pakhuis, het Egbert Douwes Geboortehuis, De Witte Os en de DE-geschenkenwinkel.

- **Afdeling Natuur.**

Op de eerste etage is een permanente tentoonstelling ingericht door de Afdeling Natuur. Deze tentoonstelling is gericht op de natuur in Skarsterlân en omgeving. Een deel van de ruimte is beschikbaar voor wisseltentoonstellingen op het gebied van natuur. De collectie voldoet op dit moment onvoldoende aan de uitgangspunten zoals in het beleidsplan geformuleerd. Gezocht wordt naar een oplossing die meer recht doet aan de belangen van de collectie.

- **Klokkenafdeling.**

Op de begane grond van het Ambachtgebouw is de klokkenafdeling te zien. De werkplaats van een voormalig Joster klokkenmaker is onderdeel van de collectie. Joure kent een rijke geschiedenis op het gebied van staart- en stoeltjesklokken. Een verzameling Friese klokken komt naar Joure. Deze collectie maakt van de voormalige Joster collectie *de* Friese klokkencollectie, een collectie van nationaal belang. Deze klokken worden hier getoond en in It Sael. Nog steeds wordt dit ambacht in Joure uitgeoefend door een viertal klokkenmakers.

- **Zilverafdeling.**

Op de begane grond is tevens de kleine zilverafdeling te bewonderen. Ook hier is een werkplaats onderdeel van de opstelling. De komende tijd moet in de opstelling meer aandacht worden geschonken aan Jouster zilver. Indien het jaarlijks aankoopbudget niet toereikend is voor aankopen zal getracht worden door middel van fondsenwerving extra financiering te verkrijgen voor aankopen.

- **Bakkerijafdeling.**

De bakkerij afdeling, die nu met name een collectie van bakker Wesseling bevat, voldoet niet aan de primaire doelstelling van Museum Joure.

Mogelijk kan een deel van de collectie worden ondergebracht bij Penninga's Molen en andere molens in de gemeente. Molenaar en bakker passen goed bij elkaar.

- **Meubelafdeling.**

Op de eerste etage van het Ambachtgebouw kunnen de meubelen van onder andere de Jouster fabrikanten Van der Veer, De Vrij en Zijlstra worden getoond in een verrassende opstelling, tastbaar voor het publiek.

- **Kopergietery afdeling.**

In de eerste zaal van de Metaalwarenfabriek Keverling is de kopergietery afdeling ondergebracht. De presentatie is gewijd aan de geschiedenis van de firma Keverling en het geelgietproces met de producten.

- **Grafische afdeling.**

De twee overige zalen bieden onderdak aan de drukkerij van het Fries Grafisch Museum. Het drukken en het zetten staat centraal. De afdeling ademt de sfeer uit van een drukkerij uit de beginjaren 1900. Bezoekers mogen hier hun eigen boekenlegger drukken.

In het Grafisch Kabinet worden wisselexposities georganiseerd van hoogstaand grafisch werk.

- **Afdeling Kultuerried.**

De Kultuerried is inmiddels opgesplitst in een Activiteitenwerkgroep en een Expositiewerkgroep. De Activiteitenwerkgroep organiseert voorstellingen voor volwassenen en kinderen in de gemeente Skarsterlân. Zomerconcerten worden gegeven in het Openluchttheater in Herema State in mei en juni door Skarsterlânners voor Skarsterlânners (maar ook voor de vele toeristen uit de jachthaven). Rjochtdei, het tweejaarlijks historisch spektakel rond de Jouster Toren, is een initiatief van de Kultuerried.

De Expositiewerkgroep is actief op het gebied van hedendaagse beeldende kunst. Zij organiseert exposities in het gemeentehuis, de bibliotheek en in It Binnenplak in Pand 99. Zij adviseert de gemeente over het aankopen van kunstwerken. Een keer in de twee jaar wordt een Tuin- en Atelierroute door de gemeente Skarsterlân georganiseerd en is er een expositie voor amateur – kunstenaars. Er is een Beeldende Kunst Route gemaakt met alle kunstwerken in de openbare ruimte in de gemeente.

\*\*\*\*\*